

Wan-Trien hocuspocust!

Rob Baetens

Elversele, lieflijk dorp in het Waasland, veilig verborgen in een oksel van de Durme.

Het landschap is een gestolde golfslag van klei, met op de golftop een dorp dat neerkijkt op laaggelegen meersen en de kronkelende Durme. Fier en met gepaste trots.

Elversele. Alles is er rustig en vredig. We schrijven 1831. Het jonge koninkrijk België is nagelnieuw.

Niets is echter wat het lijkt...

De wijk 't Hoeksken was, net als zijn bewoners, zeer ongewoon. De wijk werd bevolkt door bijzonder kleurrijke figuren.

't Hoeksken was het gedeelte van de Dorpsstraat dat begon aan de Sint-Margarethakapel en liep tot de grens met Sombekke. Een smal, hobbelig kasseiweggetje sneed als een recht lint door de noordzijde van Elversele.

Tegen de straatgevel van het imposante Hollands Hof was een waterpomp bevestigd. De hele buurt kon er vrij water pompen aan de enige pomp in de omgeving.

Het Hollands Hof was een grote hoeve, gelegen tussen de Broekstraat en de dreef die leidde naar de meersen van de Ganstienden.

Hoge stromijten wierpen hun schaduw op de huisjes aan de overkant van de straat. De kant met de oneven nummers.

Schuin tegenover het Hollands Hof stonden twee cafés broederlijk naast elkaar. Op nummer vijf prijkte *Jong Vlaanderen* op het uithangbord. Het lage huisje ernaast met Booms pannendak en de verzakte nok heette *Het Huis van Commercie*. Boven de deur zat een achtspakig zonnerad.

Het Huis van Commercie werd uitgebaat door Johanna-Catharina Bocklandt. Iedereen, van de jongste peuter tot de oudste bewoner, kende de vrouw als Wan-Trien.

Wan-Trien was van alle bewoners van 't Hoeksken veruit de meest opvallende verschijning.

Ze zag er pezig uit en droeg armoedige kleren. Ze was klein, maar taai. Typisch voor haar was haar poelemuts die achteraan uitliep op een punt en die altijd wat opzij hing. Die poelemuts en zij waren onafscheidelijk.

Ze droeg een blauwe schort met eronder een donkere rok met streepjes. Over haar schouders sloeg ze een grote driehoekige zwarte snuitdoek. Een klein brilletje met ronde glazen stond op haar scherpe neus.

De mensen die haar niet kenden, noemden haar een voddenvrouw. Lelijk als de nacht en stokoud bovendien.

“Wan-Trien is een toverheks”, fluisterden de mensen als ze langs kwam lopen.

“Wan-Trien leest elke avond in het *Boek der Schaduwen* en het boek van Ingelmansius”, vulde iemand het gerucht aan.

De kwatongen kwamen goed op dreef.

“Ze hocuspocust erop los. Ze is een aanhangster van de wicca.”

De laatste woorden werden fluisterend uitgesproken met een geheimzinnig ondertoontje. Elke toehoorder wist meteen dat het weinig goeds voorspelde.

Wanneer Wan-Trien niet thuis was, kon je haar gegarandeerd aantreffen in het Groot Broek. Ze hield, zoals gebruikelijk was in die dagen kippen, konijnen en een geit. Zo kon ze voorzien in eigen melk- en vleesbehoefte.

Om te zorgen dat ze tijdens de winter voldoende voer had voor haar dieren, trok ze er 's zomers vaak voor dag en dauw op uit naar het Groot Broek met een zware, platte kruiwagen en gewapend met een sikkkel om gras en kruiden te maaien.

Het café leverde door de week niet genoeg op om daarvan te overleven. Wan-Trien was inventief: ze herstelde ook schoenen, werkte tijdens de winter als onderwijzeres en beschilderde voor Pasen, op bestelling, eieren voor welgestelde mensen.

Bij de boeren van wie ze toestemming had, maaide ze sloot- en grachtkanten uit. De loenie die ze dan sneed, liet ze drogen en gebruikte ze om de dieren te voederen en ze een warm bedje van hooi en gedroogde planten te geven.

Niet alles wat aan de slootkanten groeide, was bruikbaar. Zij wist dat de geit dol was op gedroogd zevenblad of op lis. Slangenwortel en vingerhoedskruid liet ze onaangeroerd. De zaden of de plant waren giftig. Haar dieren zouden ervan sterven.

Zij kende er ieder paadje. Als het oogsttijd werd en de akkers werden gladgeschoren, dan was het Wan-Trien die wist waar de dikste en sappigste braambessen groeiden.

Wan-Trien kende alle planten. Ze gebruikte weegbree en smeerwortel om wonden te genezen of om er thee van te trekken omwille van geneeskundige krachten. Zowel zij als haar geit waren verzot op gedroogde kamille. Het geurde zo lekker. Zo smaakte het ook.

De goudsbloemzalf die ze maakte, was ongeëvenaard.. Wan-Trien kon diepe wonden of etterende zweren genezen zonder dat er littekens overbleven. Door gebruik te maken van natuurmagie drong ze door in de astrale wereld. Geen mens die het begreep, maar zij was thuis in de wereld van gevoelens en gedachten.

“Wist je dat Wan-Trien papjes, poeders en zalfjes maakt van vermalen heremoes, gedroogde vleermuisvleugels, ingedikt slakkenslijm en koekoeksspog?”

“Naar het schijnt brouwt ze giftige drankjes van wolfskers en nachtschade.”

“Haar heksenalf is zo sterk dat een grammetje ervan een paard kan verlammen!”

“Al haar geheime toverformules schrijft ze op in een magisch dagboek. De pastoor heeft er veel geld voor over om dat te bemachtigen.”

“Een echte toverheks is het! Addergebroed! Tijdens het midzomernachtfeest, de litha, komt ze samen met alle andere heksen uit de streek. Dan spelen er zich taferelen af die een gewoon mens niet mag aanschouwen!”

Van sommige boeren kreeg Wan-Trien geen toestemming om langs hun meersen loenie te snijden. Wie haar iets weigerde, leerde snel de echte Wan-Trien kennen. Zo kwam ze aan haar kwalijke reputatie van gevaarlijke toverheks.

De landbouwers waarmee de kerkbaljuw bevriend was, lieten niet toe dat Wan-Trien lis sneed in hun sloten. De sussen van de kerk gebruikte liever zelf het lis om op de kerkvloer te leggen als het processie was.

Zo vroeg Wan-Trien op een dag of ze naast de meers van boer Fideel lis mocht snijden. Fideel maakte geen bezwaar. Twee dagen ervoor had hij zijn gras met de zeis gemaaid om het te hooien. Terwijl de boer druk doende was met het keren van het gras om het sneller te laten drogen, was Wan-Trien ijverig bezig met het snijden van lis.

“Fideel, jongen,” zei ze, “je moet tegen de middag al het gras op rijen samen harken, want het gaat hier regenen, donderen en bliksemen dat horen en zien zal vergaan.”

Fideel keek Wan-Trien ongelovig aan. Hij had net de kerkklok tien uur horen slaan. Hij keek in de lucht. Nergens was in de strakblauwe lucht ook maar een spoortje van een wolk te bespeuren. Standvastig weer, al dagenlang.

“Zou je denken, Wan-Trien?”

Fideel schoof zijn pet omhoog en krabde achter zijn oor.

“Geloof me maar. Doe wat ik zeg, want je zult liever in de hel zijn dan in 't Groot Broek deze middag. Er zijn er hier een paar die lelijk zullen schrikken.”

De boer wist zich geen raad. Hoe kon zij nu weten dat er na de middag, uitgerekend boven Elversele een onweer zou uitbreken? Akkoord, Wan-Trien was geen gewone, maar... Hij zag aan niets dat er iets op til was.

Hij wist goed wie ze was en wat ze kon veroorzaken. Zij kon zinnen uitspreken waar een zinnig mens geen snars van begreep. Hij besloot voor zichzelf dat het raadzaam was haar te geloven en het zekere voor het onzekere te kiezen.

“Fideel, jongen, hopelijk ga je je dit niet beklagen”, sprak hij zichzelf moed in.

Met zweetparels op het voorhoofd en met opgestroopte hemdsmouwen, haastte de man zich om met een brede houten hark met lange tanden het halfdroge gras samen te trekken op ramen. Rij na rij.

“Ben je nu helemaal zot geworden? Zo zal dat gras niet drogen!”

De boerin die boterhammen en drinken bij boer Fideel bracht, kon haar ogen niet geloven. Ze deed absoluut geen moeite om haar ongenoegen te verbergen.

“Het gaat regenen, vrouw. Ik ben bijna klaar.”

“Regenen? Er schijnen duizend zonnen! Jij bent stapelgek.”

“Luister, Wan-Trien heeft het gezegd.”

De vrouw zweeg. De schrik sloeg haar om het hart. Wan-Trien galmde het na in haar hoofd. Wan-Trien! Haar kon je maar beter geloven.

Nog voor de boer goed en wel klaar was, kwamen donkere wolken dreigend opzetten. De kracht van water en wind bouwde zich op. Razendsnel vulde de lucht zich met donderwolken. De boer en de boerin zochten snel beschutting tegen een stromijt die op het laatste erf stond in de Broekstraat. Boer Claus zou er wel geen bezwaar tegen hebben dat ze daar uit de wind schuilden.

Het werd aardedonker boven de Ganstienden en het Groot Broek. Het natuurspektakel bood een beangstigende aanblik. Hagelballen zo groot als een ei donderden met ongekende kracht uit de gitzwarte lucht terwijl de oppers hooi van de burens door de lucht vlogen als vogelverschrikkers op berkenbezems, achternagezeten door puntige en grillige bliksemschichten.

“Fideel, de wereld vergaat!”

“Rustig maar. We zitten hier veilig.”

“Ons hooi! Ons hooi!”

Fideel haalde zijn schouders op. Er was nog weinig aan te redden. Langzaam aan verzachtte het met regenen. In de verte piepten de eerste opklaringen door de wolken.

Na de windhoos kwamen uit alle hoeken boeren en knechten de shade opmeten.

“Hoe is dat nu mogelijk? Het leek of het Laatste Oordeel was nabij!”

Ze konden hun ogen niet geloven...

Het hooi van Fideel lag netjes in rijen in de meers uit te dampen terwijl al de boeren die Wan-Trien weigerden loenie te laten snijden geen sprietje hooi meer terugvonden. Geen pijltje lis stond nog overeind. De hagel had elk stengeltje lis geseseld.

“De kerkbaljuw zal het voor zijn processie moeten stellen met een kale kerkvloer”, spotte een boerenknecht.

In Hamme en Sombeke had het hooi geregend. Het dak van het kasteel in de Smoorstraat lag bezaaid met plukken hooi. De haan op de kerktoren van Elversele had een nieuwe, weelderige en wapperende pluimstaart van hooi gekregen.

Omdat Wan-Trien café hield, zag ze graag klanten over de vloer komen. Wie haar café voorbijreed zonder bij haar een pint te drinken, beklagde zich zijn gierigheid.

De muzikanten van de Sint-Margarethafanfare besloten om op uitstap te gaan. Met paard en kar reden ze naar *De Vier Eemers* in Sombeke.

Zonder stoppen reden ze Wan-Triens café voorbij. Een paar jonge snaken van de fanfare lachten Wan-Trien uit die in de deuropening van haar café stond te kijken.

“Lach maar niet te vroeg en niet te luid,” repliceerde Wan-Trien, “jullie zijn nog lang niet in Sombeke. Jullie zijn van Elversele, jullie zullen er blijven ook!”

“We zullen zien!”

Nog voor de voerman met het gezelschap goed en wel in de Warande was, brak de as van de wagen en konden de muzikanten te voet terug naar huis.

Niemand waagde het om niet binnen te gaan bij Wan-Trien en een paar pinten te drinken om nog erger onheil te voorkomen. De spotters werden door hun makkers zelf bespot.

“Dan hebben jullie nog geluk gehad,” vertelde een regelmatige tooghanger, “dat Wan-Trien niets kwader in de zin had. Ze kan een paard laten doodvallen terwijl de boer er op staat te kijken. Of ze laat een kar met hooi zo vastlopen in de meersen dat geen tien paarden volstaan om ze los te krijgen. Of ze laat één voor één de wielen van de wagen losdraaien zodat ze van de as vallen. Vraag dat meer eens aan die mannen uit Sint-Pauwels. Die zullen hier geen hooi meer komen halen zonder bij Wan-Trien een pint te drinken. Met één woord kan ze een geladen hooiwagen zomaar laten omslaan. Wan-Trien zit vol streken voor mensen die haar kwaad willen doen.”

Brouwer Desiré Raemdonck woonde in een chique herenhuis op nummer zeven. Je kon er niet naast kijken. De rijke brouwer liet zijn knechten de dorpspomp aan het Hollands Hof herstellen als ze defect was. Hij hield er niet van dat er vreemd volk op de brouwerij kwam om emmers water te putten.

Wan-Trien en de brouwer hadden wel al eens vaker een dispuut gehad, maar op een zekere keer had hij de buurt zo ver gekregen dat Wan-Trien geen water meer mocht halen aan de gemeenschappelijke pomp.

Wan-Trien wist wel wie haar die gemene streek gelapt had. Die zou ze ten gepaste tijde nog wel gedenken in haar gebeden. Eerst kreeg ze af te rekenen met een koppige buurvrouw van de overkant. Ze stond bij valavond met gekruiste armen Wan-Trien op te wachten bij de pomp. Met krachtige stem sprak ze de oude vrouw toe.

“Wan-Trien, er is beslist dat jij hier niet langer water kunt komen halen.”

“Ben jij wel zeker, Melanie? Is de pomp hier niet voor iedereen van ’t Hoeksken?”

“Jawel, voor iedere normale mens.”

“Wat wil je daarmee zeggen, Melanie?”

Wan-Trien keek haar overbuurvrouw doordringend aan. Ze trok haar poelemuts met een ruk recht. Melanie werd al meteen een stuk minder zeker van zichzelf. Op een afstandje stond een stel mannen en vrouwen die haar steunden, maar die het niet openlijk durfden te zeggen.

Wan-Trien bekeek Melanie van boven naar onder.

“En jij bent zeker dat ik...?”

Melanie knikte overtuigd. Geen water voor Wan-Trien, zo was er beslist.

“Allez, dat is nieuw. Geen probleem. Ik trek mijn plan wel. Ik ben eens benieuwd wat iedereen morgenvroeg gaat zeggen.”

Wan-Trien beende weg met haar lege emmers. Melanie haalde opgelucht adem. Dat was nog goed meegevallen.

De volgende morgen kwamen twee kinderen, die door hun moeder waren gestuurd, water pompen. Ze schrokken zich een hoedje toen ze merkten wat er gebeurde: hun emmer vulde zich niet met helder water, maar kikkers en padden stapelden zich op in hun emmer. De kinderen renden in paniek naar huis, een spoor van kikkers en padden die naar alle kanten sprongen achterlatend.

“Hoe is dat nu mogelijk? Jullie maken me iets wijs”, riep de moeder.

“Echt niet, moeder. Ga dan zelf kijken!”

De moeder stootte het huis uit, raapte onderweg een lege emmer op en kwam bij de pomp. Uit alle macht trok ze aan de arm. De eerste straal was helder putwater.

“Verdorie, nu zullen ze ervan lusten!”

Bij de tweede duw stroomde de emmer vol met groene kikkers en padden vol vieze wratten en zo groot als een hand. De vrouw bleef pompen. Niets dan puiten en padden die uit de emmer sprongen.

“Zie nu wat ervan komt! Die Wan-Trien heeft de pomp betoverd!”

Niemand geloofde de vrouw, tot ze zelf probeerden pompen. De Dorpsstraat was herschapen in een zee van springende kikkers en kwakende padden.

Gillende vrouwen en meisjes werden achternagezeten door kwajongens die dreigden een kikker in de schreeuwende slachtoffers hun kleren te steken.

“Melanie moet naar Wan-Trien gaan zeggen dat ze de pomp opnieuw mag gebruiken.”

De hele buurt was samengelopen rond de puitenpomp.

“Wat gaat de brouwer daarvan zeggen?”

“Als we hier niet snel water hebben, kunnen we naar het dorp om water. Dat is geen werk.”

Het hele dorp was uitgelopen om het spektakel met eigen ogen te zien.

“Ja, ja, Melanie moet gaan!”

Alle burendrongen er bij Melanie op aan met Wan-Trien te gaan praten.

“En wie van jullie gaat er mee? Tenslotte gingen jullie ook akkoord met Raemdonck.”

Iedereen zweeg. Niemand bewoog.

Met een klein hartje stak Melanie de straat over en stapte door de openstaande voordeur Wan-Triens café binnen. In haar kielzog verzamelde zich een tiental nieuwsgierigen bij de deur. Wan-Trien keek op. Het café zat afgeladen vol. Wan-Trien tapte het dubbele dan bij de beste kermis die ze ooit meemaakte. Het geroezemoes verstomde. Het werd muisstil in *Het Huis van Commercie*.

“Wat voor goed nieuws, Melanie?”

Iedereen volgde geamuseerd het tafereel.

“’t Is te zeggen, wel... eh... Wan-Trien, het zit zo: er is iets met de pomp.”

“Dan moet je de knecht van Raemdonck laten komen.”

“Dat is het niet. Ze is niet kapot of zo. De pomp lijkt wel betoverd.”

Wan-Trien leunde voorover en keek in de richting van de pomp.

“Ik miszie niets aan de pomp. Ik heb die pomp sedert eergisteren niet meer aangeraakt.”

Ondertussen was ook brouwer Raemdonck persoonlijk poolshoogte komen nemen, gealarmeerd door de volkstoeloop. Op hetzelfde ogenblik verscheen Wan-Trien in de opening van de voordeur. De mensen weken terug.

“Wan-Trien, zorg eens dat die komedie hier onmiddellijk ophoudt. Dat is slecht voor de commercie!”

“Voor wiens zaken, mijnheer Desideer? Ik heb nog nooit zoveel volk gehad.”

De brouwer kookte binnenin van woede. Zoveel volk en Wan-Trien verkocht bier van de concurrentie. Niet één pint kwam uit zijn brouwerij.

“Ik stuur de veldwachter!”

“Groot gelijk, Raemdonck. Luister goed naar wat ik nu ga zeggen: jij gaat eindigen in dezelfde put als ik.”

De brouwer was minstens 30 jaar jonger dan die oude toverheks. Bovendien had hij als gerespecteerd burger en notabele recht op een plaatsje in 't Hofken, vooraan in de kerk.

“Ik moet daar eens goed om lachen, Wan-Trien!”

Hoe vaak had hij al niet ruzie met haar gehad? Meestal ging het over haar kippen die in zijn tuin rondscharrelden en er schade aanrichtten.

Een knokig vingertje van Wan-Trien ging dreigend de hoogte in.

“Onthoud mijn woorden, Raemdonck. Mijn graf wordt dat van jou! Jij bent vervloekt! Houd de dertien in de gaten!”

Schijnbaar doodkalm wandelde de brouwer weg, maar inwendig stond hij op ontploffen.

Wan-Trien draaide zich om naar Melanie.

“Wel, Melanie, wat zal het zijn?”

Met trillende onderlip en een bevende stem piepte Melanie: “Je mag vanaf nu de pomp wel gebruiken.”

“Ben je wel zeker, Melanie?”

“Wan-Trien, we willen allemaal dat je de pomp gebruikt.”

“Als ik nu eens iedereen van 't Hoeksken een week of twee naar het dorp of naar Sombeke zou laten lopen om water, dan zou ik hier nog veertien dagen schoon geld verdienen aan die pomp. Dan kan ik al het water van de wereld tot bij mij thuis laten brengen.”

“Jamaar, als het dat is wat je wilt, wij van 't Hoeksken kunnen dat voor jou ook doen.”

“Ben je wel zeker, Melanie?”

Wan-Triens buurvrouw knikte haar hoofd bijna van haar romp.

“Je kunt al beginnen! Ik heb geen water meer om glazen te spoelen.”

Wan-Trien nam een zinken emmer van achter haar toog en duwde hem in de handen van haar verwonderde buurvrouw.

“Snel, voor ik van gedacht verander.”

Melanie en haar gevolg liepen naar de pomp. De man van Melanie pompte. Een ronde straal water vulde de emmer. Ook bij de tweede pompbeweging bleef er water stromen uit de pomp. De emmer werd gevuld tot hij overliep.

De inwoners van 't Hoeksken haalden opgelucht adem. De anderen keken teleurgesteld in de emmer. Zuiver drinkwater weerspiegelde het zonlicht.

“Zet maar achter de toog, Romain.”

Wan-Trien had binnenpretjes. De burens zouden niet vergeten water te halen voor haar.

De cafébazin had tijd. Wie veel geduld had, wist dat boontje altijd om zijn loontje kwam.

Desiré Raemdonck kwam nog aan de beurt. Later...

Een paar jaar later, net voor de winter begon, was Wan-Trien nog druk bezig met het snijden van loenie voor haar dieren. De overvloedige herfstregens hadden de meersen zompig gemaakt.

De dijkgraaf had iedereen de raad gegeven niet meer in het Groot Broek te komen omdat hij vreesde voor overstromingen. Wan-Trien stoorde zich niet aan de raad van de dijkgraaf.

Zolang er geen echt verbod kwam, bleef ze naar het Broek gaan. De dagen waren al zo kort.

Op een winderige novemberdag, net na de middag, stond er een uitzonderlijk hoog springtij.

Het Scheldewater, opgezwiept door een aanjagende wind, stuwde het water in de Durme over de dijken. In geen tijd ontstond er een binnensee in de meersen van wel drie meter diep. Dat nieuws raasde als een lopend vuurtje door Elversele.

“Wan-Trien is nog in 't Broek!”

Een menigte mensen verzamelde zich in de Broekstraat, aan het erf van boer Claus. Ook die boerderij dreigde onder water te lopen.

“Wan-Trien heeft nooit leren zwemmen!”

“De toverheks is verdronken!” ging er al snel rond onder de aangroeiende mensenmassa.

De mensen wachtten, maar konden weinig doen tegen het wassende water. Men riep luidkeels op Wan-Trien, maar er kwam geen teken van leven uit de meersen.

Het was een ijskoude, grijze dag geweest. De duisternis zou snel na het schemerdonker invallen.

Tussen al die mensen stond ook Jan Commerce in het duister te turen. Men was hem gaan halen toen bekend was dat Wan-Trien nog niet thuis was. Hij stond er ontspannen bij.

“Wel Jan, ben je niet ongerust over jouw zuster?”

“Ons Wan-Trien die komt straks levend en wel uit de meersen! Haar overkomt niets, je zult wel zien!”

De jongere broer van Wan-Trien deed nogal luchtig over de zaak.

“Zoveel water en zo koud! Dat bestaat niet dat een mens dat overleeft.”

Toen niemand nog iets kon zien, hoorde men enkel nog het klotsen van het water tegen de bomen en in de overstroomde weiden. Mensen dropen af.

“Het is hopeloos. Morgen vinden ze Wan-Trien wel.”

Toen zowat iedereen naar huis was gegaan en enkel nog de dijkgraaf, de veldwachter en Jan Commerce overbleven, zagen ze in het flauwe maanlicht hoe de houten kruiwagen van Wan-Trien als een vlot, tegen de wind in, kwam aandrijven. De kruiwagen was torenhoog geladen met voeder voor Wan-Triens dieren. Bovenop die loenie, wijdbeens, zat Wan-Trien. Triomfantelijk zwaaide het oude vrouwtje met haar armen, haar poelemuts in de hand. De kruiwagen wiebelde in het water. Met een zucht stapte ze van de kruiwagen en maakte aanstalten om ermee naar huis te rijden.

“Jullie zijn toch niet ongerust geweest?”

Enkel Jan kon een overtuigend neen uitbrengen.

Dit zou geen mens geloven! Dit kon niemand overleven. Zo onverwacht en zo verrassend snel was het water nooit in de meersen gelopen.

“Wan-Trien is onsterfelijk”, klonk het de volgende dagen algauw in het dorp.

Iedereen in Elversele ging ervan uit dat Wan-Trien nooit zou sterven. Men kende haar al sinds mensenheugnis als een oud vrouwtje en niemand kon precies zeggen hou oud ze was.

Wan-Trien zou Wan-Trien niet zijn, mocht ze ook daar de Elverselenaren niet nog een verrassing van formaat bezorgen waarover men honderd jaar later nog zou spreken...

Wan-Trien voelde zich al een paar dagen wat flauw. Ze kwam nog amper haar bed uit. Haar onafscheidelijke poelemuts hield ze op.

Behalve een buurvrouw, haar broer Jan en een paar kennissen kwam er bij Wan-Trien niemand anders nog over de vloer.

Die bewuste morgen in mei 1892 stonden Peet Commerce en Melle van Hove aan het ziekbed van Wan-Trien. Het verzwakte vrouwtje sprak niet meer. Haar ogen waren dicht.

“Is ze dood?”

Melle hield een spiegeltje voor Wan-Triens mond. Het dampte nauwelijks aan.

“Het zal niet lang meer duren.”

De stilte woog zwaar op de kamer waarin ze stonden.

“Heeft ze de laatste sacramenten ontvangen?”

Melle haalde haar schouders op.

“Ik weet dat zij en pastoor Paeme geen goede vrienden zijn.”

Op hetzelfde ogenblik sperde Wan-Trien haar ogen wijd open. Ze orakelde met haar laatste adem in een geheimzinnig soort taal een spreuk waar de beide getuigen geen touw konden aan vastknopen. Enkel de naam Johanna was verstaanbaar.

Ze greep met haar knokige hand naar iets boven haar. Een ijzige wind zoefde door het huis. Alle deuren waaiden open. Dakpannen rammelden alsof de duivel zelf er piano op speelde. Borden en kopjes in de kast trilden en rinkelden als bij een aardbeving. De ramen vlogen open.

Met schrikogen keken Peet en Melle elkaar aan.

De vensterluiken, de ramen en de schamele meubelen in het huis rammelden verschrikkelijk. Peet Commerce was pas zeventien. Hij raakte in paniek en samen met Melle rende hij de straat op.

Toen de rust was weergekeerd, stelden Melle en Peet vijf minuten later vast dat Wan-Trien inderdaad was overleden.

Toen ze elk om het huis heen liepen om ramen en deuren te sluiten, merkten ze dat hun werk vruchteloos was geweest. Toen ze bij de achterdeur samen kwamen, stond alles opnieuw open. Tot de dag van de begrafenis bleek het zinloos ook maar één raam of deur te sluiten. Ze bleven onophoudelijk openzwiepen.

Toen Wan-Trien werd gewassen en afgelegd, meende de timmerman die haar kwam opmeten voor de kist een stigma diabolicum, een duivelsteken op haar lichaam te zien. Op de buitenkant van haar dij. Dat was een echt bewijs!

De vier draagsters bevestigden na de begrafenis dat de kist waarin Wan-Trien lag, uitzonderlijk licht aanvoelde. Dat wees erop dat de duivel reeds haar lichaam had meegenomen, nog voor ze in de kerk kwam.

Jan Commerce besliste dat de begrafenisstoet geen enkele herberg mocht voorbijgaan zonder iets te drinken. Een drager nam twee schragen mee waarop de kist dan telkens werd gezet. Elversele telde in die dagen tientallen cafés. Redelijk beschonken en veel te laat kwam het treurende gezelschap aan bij de kerk. Wan-Trien was er tot jolijt van Jan Commerce zelfs na haar dood in geslaagd de ergernis van de pastoor en de suisse op te wekken.

Wat Wan-Trien had voorspeld kwam uit: op 13 januari 1905 stierf brouwer Desiré Raemdonck. Precies dertien jaar na haar overlijden.

Omdat er geen plaats beschikbaar was in 't Hofken in de kerk, werd Desiré begraven op het kleine kerkhof naast de kerk. Ook daar was plaatsgebrek.

Grafmaker Eduard De Witte ontruimde regelmatig oude graven om begrafenissen te kunnen laten doorgaan. Lot 61 was voorbestemd voor Raemdonck. Op precies dezelfde plek was dertien jaar vroeger... Wan-Trien begraven.

Ook op anderhalve meter onder de grond, slaagde Wan-Trien erin de brouwer de nachtmerrie van zijn leven, pardon, van zijn dood te bezorgen.